

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

11 Qui Moribus iudicare prohibeantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

antiquam dignitatem, superueniente cœcitate, retinere: ad ipsi-
 20 o autem uouam non possit. ¶ Ego tamen in ea sum sententia, et si
 aduerterentur interpretes, nunquam cœcum iudicem per se iudi-
 care posse aucto, eo quod multa sint quæ oculis iudicum subici
 debeant, antequam iudicentur: ut si agatur de finibus regundis,
 l. si inruptione, fin. regunda. P. de tormentis seu de questione rei ha-
 benda, l. de minore, §. tormenta, de quest. P. de co latione scriptu-
 rarum, l. ubi falsi, 2. ad leg. Cor. de fals. de equalis, quæ non nisi
 visu percipiuntur. Et,

Sequius irritant animos demissa per aures,

*Quam qua sunt oculis subiecta fidelibus, glo. in §. fin. de gradu af-
 fins. uncto textu.*

21 ¶ Oportet prohibebat lex, ne qui haberet magistratum, alium
 peteret: de qua disputatum fuit in Cui Decimi Prætoris mor-
 tem, Liu. lib. 9. deca. 3. Et Aristoteles tradit, non nisi unum magi-
 stratum a singulis gerendum, & singulas curas singulis concessas
 melius expediri, Aristot. 4. Politic. c. 15. facit ea cum singula, de pre-
 ben. in 6. ca. quia in tantum, & c. de multa, eod. apud Gregor. ca. 1. 89.
 dist. in l. 2. de excepto. lib. 12. C. l. nemo, 13. de assessor. C. Difficile cum
 sit, unum hominem duorum vicem sustinere, l. si plures, 10. de pac.
 P. Sed hæc hæcenus de prohibitione iudicandi ex lege, quibus
 facile addi poterunt, quæ ex aliis iuris capitibus occurrunt. Sequit-
 ur ut dispiciamus de prohibitis ne iudicent moribus.

Qui Moribus iudicare prohibeantur.

C A P. II.

- 1 Mulieribus prohibitum iudicare vel arbitrium suscipere Roma-
 nis moribus, & quare.
- 2 Mulieres ubi dominantur & imperant. §. nu. 3. 4. 8.
- 3 Senaculum mulierum Romanarum inducitur, & postea subla-
 tum.
- 4 Mulieres quæ dicuntur ex consuetudine posse iudicare.
- 5 Mulieres quædam eruditæ.
- 6 Vidua imperans, signum iudicii ultimi seculi.
- 7 Sibyllinorum oraculorum fides, & quæ fuit illa quæ ea edi-
 dit.
- 8 Mulierum dominatio, rebus & respública quare perni-
 ciosa.
- 9 Magistratum & iudicium publicum munus.
- 10 Mulieres consortis hominum sine lesione pudicitia esse neque-
 unt.
- 11 Iudices esse debent oculatissimi & constantes, non auari, nu-
 me. 16.
- 12 Mulieres facile decipiuntur, & consilio infirmæ, & eas sexus a pu-
 blicis negotiis excusat. nu. 17.
- 13 Serui moribus iudicare vel arbitrium dicere prohibentur, qua-
 re.
- 14 Artes viles tanquam serui a iudicando remouentur.
- 15 L. Barbarius Philippus de offic. prætor. P. sententia.

16 **M**ORIBUS ¶ Romanis prohibitum erat, primum mulieribus
 iudicare, l. cum prætor. de iudic. P. l. 2. de reg. iur. c. mulierum,
 33. 9. 5. vel arbitrium iudicare, l. fin. C. de arbit. quia compromis-
 sum ad similitudinem iudiciorum redactum est, l. 1. de recep. arbit.
 P. l. pen. §. fin. eod. Erat Romanis, mulierum consortium in publi-
 cis negotiis infustum: ut iustum sit etiam legibus rusticis apud
 Varronem, lib. de re rusti. cap. 83. Mulier cum probus uotus sit,
 ad eam rem diuinam ne adit, ne ue videat quomodo fiat. Et mulieres
 in multis deterioris conditionis habentur, l. in multis, de test. a. homi-
 2. nator. P. Aristot. lib. 1. Politic. ¶ Dissentiant ¶ cum Romanis, alia-
 rum quarundam gentium mores & leges. Ut apud Spartiatas,
 mulieres priuatum in domibus dominabantur, & in publicis sen-
 tentiam dicebant de maximis rebus, & auctoritatem habebant
 etiam tempore Platarchi, in compar. Numæ & Lycurgi. Germa-
 ni, consilia mulierum & iudicia non aspernabantur aut negligebant,
 Cor. Ta. ii. de morib. German. Iustinianus Cæsar consilium
 capiebat a Theodora uxore, ut ipse præfiteatur, §. hæc autem omnia,
 ut iud sine quoquo supra. & alibi, nescio an honeste: nam ex eo ma-
 le audiuit & Theodora ut superba & amara, & Iustinianus ut sto-
 lidus & malerosus flexus a mulieris arbitrio in quam uoluit im-
 petum: ut sæpe Flanius Blondus, & Io. Magnus Gothus, lib. 13. hist.
 Gotho. cap. 25. Apud Aegyptios mulieres munera obibaat virilia,
 Polyd. Vergil. lib. 8. de inuentio. er. ca. 7.

3 ¶ Iudicauit ¶ Debora populum Israeliticum, Iud. 4. Ioseph. lib.

5. antiqui. ca. 6. Et Plato in ea fuit sententia, mulieres instrui de-
 doceri eadem, quæ bene instruiti viri sciunt, posse: & idcirco ne-
 gotia in reipública curare posse, atque omnia cum priuata, tum
 publica pacis & bellitudia communicat mulieribus cum viris,
 ne mancum inquit sit genus humanum: eo tamē pacto, ut in sin-
 gulis grauiora viris, leuiora mulieribus committantur, l. lato dia-
 log. 5. de rep. Quæ tamen refellit merito Lactantius, lib. 3. de fal.
 Sapient. c. 22.

¶ Iustinus ¶ ex Trego etiam recenfer, lib. 1. Semiramidem Ni-
 ni maioris uxorem, & Nini alterius matrem, post mortem mari-
 ti primum sexum mentitiam magas res gestille: quarum magni-
 tudine, ubi inuidiam superatam credidit, quæ esset falsam fuisse,
 quemue simulasser: nec hæc illi dignitate ademisse regni, sed
 admirationem auxisse. Quod & verum est, sed temeritatis per-
 peade eius exitum, & infamiam legum.

¶ Quædam modum ¶ & licet exemplum proponere senaculi
 mulierum Romanarum, quod ab Hellogabalo Imperatore per-
 missum matronis habere in colle Quirinali, ubi cum Senatu con-
 sulta facta fuissent digna mulieribus, ridicula dico, de legibus ma-
 tronaliibus, qua veste, modo, ornate deberent incedere, me-
 rito sublatam fuit, Lampri. in Hellog. Flau. Uopis. in Aureliano.
 Memini & Plutar. in comp. Numa & Lycur. Cautum quæ post
 occisum Hellogabalum cum matre, ne unquam mulier Senatu
 ingrederetur: ut que inferis eius caput dicaretur, de qua uer-
 tur que per quem id esset factum, idem Lampri. in Helloga.

¶ Ferunt ¶ & contrariis moribus fieri posse, ut mulieres ho-
 die iudicent, per legem de quibus, de legib. quia consuetudo dat iu-
 risdictionem, l. i. C. de emanc. libero. ieruatandamque loci consue-
 tudinem. Ut in Gallia quædam mulieres dicuntur habere iurisdic-
 tionem ordinariam, ut Regina, c. dilecti, de arbit. & alibi Com-
 missa Mauldæ & Campaniæ, Accursus in l. fin. de arbit. C. Paul.
 Castren. in l. cum prætor, §. penult. num. fin. de iudic. Quod quidem
 factum est attribueri iurisdictioni, ut illarum iurisdictioni sit, exer-
 citium autem illarum nomine per viros fiat, quædam modum
 quando feudi nomine iurisdictioni competere pueris & minoribus,
 quorum nomine constituerunt iudices. Scio tamen & dictum fuisse
 ab aliquibus, & hanc dignitatem iudicandi posse personæ mu-
 lierum concedi ex priuilegio principis, glo. in l. Imperialis, §. simi-
 les, ad ver. dignitatem, de nupt. C. glo. in l. 1. de mulier. & in quo lo. C.
 qui & certis delegare potest scienter, ut ea. Mem. nam. 2. q. 5. &
 c. cum deuotissimi am. 1. 2. quest. 2. Permittitur & Abbatissa iudicare
 inter suas uirgines, de his quæ ad regulam pertinent, & inter eos
 qui suæ sunt iurisdictionis, c. dilecti, de maio. & obed. Sicuti & Vir-
 gilius refert, lib. 1. Aeneid. reginam Didonem munere regis fan-
 ctam, quæ

*Tum foribus diua media testudino templi,
 Septa armis solioq. alie subnixæ, resedit:
 Iura dabat legesq. uiris, operumq. laborem
 Partibus aquabat iustis, aut foris trebebat.*

¶ Non ¶ deest pluribus mulieribus ingenium, cognitioque
 bonarum artium fuit Theano Metapontina vel Thuria Pytha-
 gorea philosophi Theophrasti filia, & ipsa philosopha: alia
 Theano Locrensis, quæ Lyrica scripsit, Suidas in Theano. Alia
 Corinna Thebaria aut Theagena, discipula Myrtidis cogno-
 miento Musa Lyrica, quæ quatuordecim uersibus carmine Pin-
 darum, quæ quinque libros scripsit Epigrammarum, & leges Ly-
 ricas, idem in Corinna. Fuerunt & aliæ perite in aliis rebus, quas
 prætermitto: quæ possent certe quam plurimos nostri temporis,
 potissimum iuuenes indices sperare doctrina. Et ego etiam nec
 hoc fieri posse nego, qui sciam mulieres quædam inueniri plus
 æquo curiosas, & iudicandi auidas. Sed probabilis iustius quo
 mihi uisum est, quod moribus prædentium Romanorum rece-
 ptum & factum quodq. habitum est, quodq. non tatum reipub-
 licæ, sed ipsi etiam mulieribus uile sit, & honestum.

¶ Quod ¶ enit Debora iudicauerit populum, singulare & di-
 uinum exemplum, & Prop. hestisæ opus est & mysterium. Et una
 hirundo non facit uer. Ut & maximum spectaculum fuisse Dio
 Cass. ait, li. 60. hist. quod Agrippina uxor secunda Claudii Cæsa-
 ris, Claudio publice quoque de reipública respondenti, aut lega-
 tos audienti, adfuerit. ¶ Notat ¶ & Sibylla ruinæ postremæ se-
 culi, & Antichristi proxime venturi signum, uisus uideæ impe-
 rium & dominationem: dum ait fere in principio 3. lib. Oracu-
 lor. dum dixit ex Sebasta, id est, ex Samaria, (Samariam uam quo
 Herodes nominauit Sebastam) in Iudæa uenturum Antichri-
 stum, Strabo lib. 16. Plin. lib. 5. c. 13.

καὶ τὴν ἀσπίδα... ἡσυχία... ἡσυχία... ἡσυχία...

id est,

Et tunc certe mundus sub manibus mulieris.

Ery gubernatus. Et creditus omnino.

Quando videlicet vidua totum mundo dominabitur.

Et proiceris aurum Et argentum divinum in mare,

Et as Et ferrum unius diei hominum

In pontum proiceris. Tunc elementa omnia

Uideabuntur mundo.

10 Hec Sibylla cecinit, quae Erythrae vocata, & quae se dicit in suis oraculis iussam a Deo oracula edere & uxorem unius ex filiis Noe, & se una cum illis a creatam vndis in arca diluuii tempore...

11 Cum tamen communi sit omnium sententia, male se habere res cum a natura degenerant. Est ordo autem naturalis, mulieres viris subiacent, & non dominari...

Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Et clamor licet, & mare caelo confundas, homo sum...

12 Sed t' propius ad rem, nemo ignorat iudicandi munus esse publicum, quippe iudicare de iudic. P. & magistratum publicas esse personas, leg. 1. §. fin. de iust. & iure P. iudicemque publicam

personam dici §. penult. de iust. iusto, quia & palam publice que copiam sui, egentibus, a mane usque ad vesperam in tribunali facere debet, §. sed abunt, de iudic. in athen. Exodi. cap. 17. Ut olim & in portis civitatum iura redderentur, Deuteron. 1. 6. Amos, 5. Et Senatores aliquando sub dio publice apud Romanos, & apud Athenienses, quibus ideo dicitur iudices Hellestae, ἀπὸ τῆς ἡλίου, a sole, quod soli expositi iudicarent, Demost. contra Timocratem.

13 Ceterum, t' contra mulierum pudicitiam vilius est viris optimis, eas interesse consortii hominum, L. maritus, C. de procur. leg. 2. de iis qui ve. etat. impet. C. cap. definitus, 18. quast. 2. cap. mulieres, de iudic. in 6. Emil. Prob. in prin. h. ff. Melius idcirco fiet, si iudicando abstineant.

14 Secundo, t' iudicem oportet esse oculatissimum, in negotiis expertissimum, & in officio constantissimum & inflexibilem, observandum, 19. de offi. praef. P. l. respiciendum, de pen. P. Deuteron. 16. §. cap. 1. Scriptum enim est, Ecclesiast. ca. 7. Noli quare esse iudex, nisi virtute valeas dirimere iniquitates & extimescas facie potentis, & peras simul in cognitione tua. t' Mulieres vero, facile deceptioni expositae sunt, propter sexus & consilii infirmitatem, leg. 2. §. pen. ad Senat. Velle. P. l. si mulier. C. ad cap. ex parte, de privi. leg. §. quastum, de aequalit. dot. in athen. nimumq; misericordes, Aristot. 9. de Animal. & credula.

15 Vi corpus teneris, sic mens infirma puellae: Fortius ingenium suspicor esse viris, Ovidi. in epistol. ad Leand.

Debilis & minus valida in omnibus rebus, & a perfectione speciei decidua, dicuntur forvinae. Dixit & Euripides in Antiope.

ἰδὼν δὲ τὴν γυναῖκα κενὸν ἴγυος ἀνδρὸς λατῆρ.

id est,

16 Voluptas quadam est mulieribus, nihil sani invicem loquit. Omitto t' quod Iurisperiti dicant, eas esse proclives ad avaritiam, l. sed si ego, 4. ad Senat. Velleia. P. quam ut pestem iudiciorum & reipublicae a iudice abesse procul debere responsum est, Ex. 18. Ecclesiast. 20. l. solet, & l. plebiscito, de offi. praesid. P.

17 Et t' ne plura adiciam, concludo, non quidem mulieres a iudicio dicendo deturbari, quod mente careant, vtrai Paulus, L. cum Praetor, de iudic. P. sed quia moribus ita constitutum sit. Et vtrum Arnobio loquar, lib. 7. con. genr. est in mulieribus sexus fragilitas, quae eas a iudicibus exceptit. Vnde & recte in fragmentis Meanderi dictum est.

Μήποτε λάβης γυναῖκα εἰς συμβουλίας. Nunguam in consilium mulierem admittis.

18 Moribus t' etiam in iure civili prohiberi dicuntur iudicare, vel arbitrari ferri, d. l. cum praetor, l. non distinguemus, §. si feruus, de recep. arbi. P. Moribus quippe & lege ferui sunt, & natura moribus, ut captivitate, venditione, &c. l. hoc iure, de iusti. & iuri. P. cum siml. Aristot. 1. Polit. cap. 4. Natura, vitio, idem d. c. 4. Cic. in Parad. Et quod attinet ad civile, ferui pro nullis, l. quod attinet, de reg. iur. habentur & tanquam mortui, intercedis, de cond. & demort. P. Quin & lege Atheniensium cauebatur, ne de libero homine ex solo iudicio ferui, & nisi evidentissimis probationibus iudicium sumeretur, Theophrast. in 1. Emil. Prob. in Themisto. & Pausania.

19 Ad t' feruus pertinent artifices viles, qui determinatam quandam habent servitutem, vtrai Aristoteles, lib. 1. Polit. cap. sui, & ideo gubernacula reipublicae ex probis moribus illis non deferuntur.

20 Verumtamen l. Barbarius Philippus, de offic. praeto. P. monet, si feruus in magistratum irreperit pro libero habitus, & postquam delectus fuerit, rata esse quae in magistratu, qui datus a populo vel ab imperatore, qui potestatem habent dandi libertatem, gesta fuerint. Sic communis opinio, quod liber fuerit, tanquam a libero gestum, firmat facta per eum, leg. 1. C. de testam. leg. 3. in fin. de supel. leg.

De iudicum & Magistratum distinctione, propter diuersam Dignitatem & potestatem. CAP. 12.

- 1 Corporis partes alia aliis nobiliores, id ipsum in reipubl. partibus & curatoribus.
2 Iudicum diviso, in privatos & publicos: & horum in eos qui sine & qui cum magistratu sunt.
3 Publica & privata iudicia qua.
4 Iudicia privatarum rerum qui olim.